

'...EN GIJ GEEFT ONS EEN ANDERE TOEKOMST'. Over het christelijk geloof en zijn gestalte tussen gisteren en morgen; door M. Heyndriks svd. Peeters, Leuven, 1991. 424 blz., BF 1500.

Dit monumentale werk waarin de hedendaagse geloofscrisis, de dieper liggende oorzaken ervan en de richting om een uitweg uit deze crisis te vinden uitvoerig worden beschreven en geanalyseerd, is opgebouwd als een 'drietrapsraket'.

De inleidende bladzijden geven een verantwoording van wat de auteur noemt: zijn 'wijsgerig schaatsen op godgeleerd ijs' (verwijzend naar de ondertitel van een boek van F. Beerling), of anders geformuleerd: een filosofische bezinning op de hedendaagse gestalte van het christelijk (i.c. katholiek) geloof. Grondinspiratie daarbij is de overtuiging, dat er onderscheid gemaakt moet worden tussen de blijvende geloofsinspiratie - de grondwaarheden en -normen: Traditie met een grote T - van het christendom en de tijdgebonden interpretatie en vormgeving daarvan (traditie met een kleine t). Heyndriks is vooral schatplichtig aan het gedachtengoed van Guardini, Rahner, Dondeyne en Légaut. In het daaropvolgende hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van (de kenmerken van) de crisis van de kerk in West-Europa en de context ervan: de crisis van de westerse cultuur.

Deel 1 zet vervolgens uitvoerig uiteen hoe de kerk tot ver in de twintigste eeuw het geloof interpreteerde in het kader van een statisch mens- en wereldbeeld, en hoe het te lang hieraan vasthouden de uiteindelijke oorzaak van de hedendaagse geloofscrisis is geweest. Een diepgaande crisis, die gekenmerkt wordt door desacralisatie van de samenleving, het wegvallen van het primaat van de kerk en het einde van het dualistisch wereldbeeld.

Als dan de diepere oorzaken van de crisis uitgebreid in dit eerste hoofdstuk zijn geschetst, kan deel 2 hierop voortbouwen: waar staan we nu, waarmee worden we momenteel geconfronteerd? In dit deel beschrijft de auteur de uitdaging voor de toekomst: de noodzaak om een nieuwe, bij een dynamisch mens- en wereldbeeld aansluitende geloofsgestalte uit te bouwen. Dit vraagt, meent de auteur, een kritische reflectie op en analyse van het nieuwe bipolaire mensbeeld, dat zich momenteel aan het ontwikkelen is.

In deel 3 gaat de auteur op zoek naar nieuwe oriëntaties, richtingen waarin wordt gezocht om een uitweg uit de crisis te vinden. Heyndriks ziet twee richtingen waarin wordt gezocht: een conciliaire (de tijd van het 'aggiornamento' en het creatief vormgeven en vertalen van de 'oude' geloofsinhoud door individuele en kleine groepjes gelovigen) en een restauratieve oriëntatie. De beschrijving van de restauratieve tendens in dit deel beslaat ongeveer 140 bladzijden, en hierin komen uiteraard de kwesties rond 'De Nieuwe Katechismus', de OMO-cursus, Humanae Vitae, bisschopsbenoemingen, de botsingen tussen Rome en theologen als Küng, Curran en Schillebeeckx aan de orde.

Het afsluitende hoofdstuk stelt de vraag: hoe nu verder? Heyndriks betoogt, dat de toekomstige vormgeving van een nieuwe christelijke utopie - de gestalte van het christendom in de 21e eeuw - vooral zal afhangen van de persoonlijke geloofsbeleving van enkelingen (voortrekkers, profeten) en een hernieuwde theologische reflectie in de context van dynamische ervaringen in een daarbij aansluitend mens- en wereldbeeld. Met andere woorden: voor het voortbestaan en een creatieve interpretatie van de christelijke traditie is het dringend noodzakelijk dat er religieus geïnspireerde en inspirerende leiders van formaat komen die nieuwe impulsen kunnen geven aan de geloofsgemeenschap, en dat het theologisch concept, dat aansluit bij de hedendaagse (geloofs)beleving van mensen in een geseclariseerde samenleving, verder wordt uitgebouwd.

De titel van dit interessante boek is ontleend aan een gedicht van G. v.d. Graft, door de auteur gekozen omdat 'bepaalde gebieden van het leven nauwelijks anders dan in beelden en symbolen, in een "tweede

taal", ter sprake kunnen worden gebracht' (355). Qua stijl is het inderdaad een boek, dat beantwoordt aan deze overtuiging. Hoewel het enig uithoudingsvermogen kost om door de 424 bladzijden heen te komen, leest het vlot en gemakkelijk; de ongebreidelde paragraafnummeringen (bv. '3.4.2.1.3.3') ten spijt. Tenslotte: jammer dat in een boek van dergelijke omvang een persoons- en zaakregister ontbreekt.